

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

***ПАНОРАМА
ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ***

НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ

Випуск 1

Рівне – 2008

Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 1. – Рівне: РДГУ, 2008. – 217 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. **Гон М.М.** – д. політ. н., професор, завідувач кафедри політичних наук Рівненського державного гуманітарного університету (головний редактор).
2. **Канцелярук Б.І.** – д. політ. н., головний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
3. **Киридон А.М.** – д.іст. н., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету.
4. **Круглашов А.М.** – д. політ. н., професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
5. **Макаренко Є.А.** – д. політ. н., провідний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
6. **Постоловський Р.М.** – к. іст. н., професор, завідувач кафедри всесвітньої історії, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Терешко Ю.М.** – к. іст. н., доцент, завідувач кафедри політології та соціології Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Тихомирова Є.Б.** – д. політ. н., професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Рівненського інституту слов'язнавства Київського славістичного університету (заступник головного редактора).
9. **Троян С.С.** – д. іст. наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та країнознавства Рівненського інституту слов'язнавства Київського славістичного університету.
10. **Шеретюк В.М.** – к. іст. н., доцент, декан історико-соціологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Ярош Б.О.** – д. політ. н., професор, завідувач кафедри теорії та історії політичної науки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Відповідальний редактор – к. політ. н., доцент **Черній А.Л.** (Рівненський державний гуманітарний університет)

Друкується за рішенням Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету.
Протокол №5 від 28 грудня 2007 р.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Думки авторів статей можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Тихомирова Є.Б.	5	ПР-забезпечення діяльності Організації Об'єднаних Націй
Черній В.А.	23	Політичний чинник наукового співробітництва Північноатлантичного Альянсу на початку ХХІ ст.
Герасимчук Т.Ф.	29	Міжнародна міграція та проблема національної безпеки держав
Алієв М.М.	38	Транспортна політика ЄС і місце в ній транспортних коридорів і проектів
Дубей В.І.	44	Впровадження екологічних стандартів „євро” в Україні як необхідність євроінтеграційних процесів

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Черній А.Л.	54	Теоретичні показники кризовості суспільних систем
Хаврук І.А.	57	Інститут референдуму в системі соціалістичної демократії
Парфенюк В.М.	66	Особливості формування політичної стратегії України в сфері інформаційного суспільства
Кириленко О.М.	82	Функції та дисфункції політичних інститутів українського суспільства на сучасному етапі
Наумов А.С.	100	Інститут президента в Росії: місце у політичній системі
Терешко Ю.М.	107	Стан „свободи слова” у посттоталітарній Росії В.Путіна
Луценко К.В.	119	Політична реклама в період парламентських виборів в Україні: проблеми та досягнення
Христюк Т.А.	125	Соціологічні підсумки парламентських виборів 2007 року

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ. МІЖКОНФЕСІЙНІ ВЗАЄМИНИ

Троян С.С.	131	Концептуально-методологічний аспект дослідження національної толерантності в сучасній Україні
------------	-----	---

Киридон А.М.	135	Релігійна ситуація в сучасній Україні: історико-політологічний аспект
Монолатій І.С.	143	Галицька і буковинська ідентичності за імперської доби: феномени, характеристики, етнічний простір
Гон М.М.	153	Зовнішньополітичні корелянти міжетнічної взаємодії в Західній Україні міжвоєнного періоду

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Мисан-Мілясевич В.В.	162	Причини виникнення міжнародного тероризму як проблема політологічних досліджень
Лесняк В.Ю.	166	Інституційний вимір іспанського переходу до демократії
Ларькіна Л. М.	175	Специфіка функціонування пропорційної виборчої системи в Україні
Семенюк Т. Ю.	179	Фінансові ресурси політичних партій
Мартинчук І.І.	186	Основні напрями політичної діяльності Р.Шустера
Валюх Л.І.	198	Гельголандсько-занзібарський договір: політична оцінка в британському парламенті

РЕЦЕНЗІЇ

Гон М.М.	207	„Чужий” в „обіймах” націоналізму й етнічного насильства (Рец.: Alexander Victor Prusin. Nationalizing a Borderland. War, Ethnicity, and Anti-Jewish Violence in East Galicia, 1914-1920. – The University of Alabama Press, 2005)
Гон М.М.	212	Західноукраїнські сюжети взаємодії іншостей модерної доби (Рец.: Монолатій І. Особливості міжетнічних взаємин у західноукраїнському регіоні в Модерну добу. Монографія. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007)
Відомості про авторів	216	

7. NATO Advanced Research Workshop Illicit Trafficking: Detection, Deterrence and Interdiction.- <http://www.iapscience.com /NATOftraffickingl.php>, 06.09.2005.
8. NATO Science Programme Changes Course. - <http://www.nato.int/science/news/2003/n031111a.htm>, 30.07.2004.
9. Science for Peace approves new projects.- <http://www.nato.int/science/news/2004/n041221a.htm>, 09.12.2004/
10. Science, Society and Security: Science and society in the face of new security threats.- <http://www.nato.int/science /news/2004/n040926a.htm>, 25.07.2004.
11. Special 2004 NATO Summit Science Prize awarded to Turkish Institutes.- <http://www.nato.int/science/news /2004/n040615a.htm>, 25.07.2004.
12. Strengthening cooperation against illicit trafficking.- <http://www.nato.int/science/news/2004/n040910a.htm>, 25.07.2004.
13. Virtual Silk Highway.- http://www.nato.int/science/virtual_silk/info.htm, 08.01.2005.
14. Workshop on medical treatment and decontamination of chemical agents following terrorist attack.- <http://www.nato.int/science/news/2005/n050125a.htm>, 08.09.2005.

УДК [314.74+351796.1]:321.01

Герасимчук Т.Ф.

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ ТА ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВ

Міграція є одним з найважливіших питань сучасних міжнародних відносин, а також важливою проблемою внутрішньої політики у багатьох країнах світу, включаючи й держави Європейського Союзу. Міжнародна міграція не є незвичним явищем, існувала вона протягом всієї історії людства. Але тільки з 1990-х років вона набула всепланетарного характеру й стала одним із найактуальніших явищ сучасного світу, а всі континенти опинилися під впливом цього феномену. Пояснюється це, передусім, її глобальними масштабами, регіональним характером вияву та взаємозв'язком сучасної міграції з геополітичними змінами кінця 80-х – 90-х років ХХ ст. На думку автора, міграційні процеси були б неможливими в їх сучасних проявах, якби у них не брав участі до того відокремлений і замкнутий так званий “світ соціалізму” із своїм багаточисельним населенням (близько 1,6 млрд. чол.), гігантськими ресурсами і великим потенціалом попиту на товари й послуги, що постачаються світовим господарством.

Протягом останніх десятиліть міграційні процеси відбуваються в нових геополітичних, правових та економічних умовах, що пов'язані з розпадом

соціалістичної системи, виникненням нових незалежних держав, ринковими й демократичними реформами, входженням України разом з іншими постсоціалістичними країнами до міжнародної системи обміну населенням. Міграційні проблеми набувають все більш складного характеру. Не в останню чергу цьому сприяли розвиток систем комунікацій, поширення інформаційних технологій, інтернаціоналізація й глобалізація економіки та диспропорції демографічних ситуацій у багатьох країнах.

Дослідження сучасних міграційних процесів є актуальним і водночас недостатнім, а однією з найменш відомих сторін цих процесів є вимір політичний. Майже відсутній в цій галузі поглиблений політологічний аналіз, що впливає головним чином з перспективи наукових досліджень міжнародних відносин і міжнародної безпеки.

При здійсненні наукового аналізу проблеми нелегальної міграції існують певні труднощі у зв'язку з тим, що дане явище вивчається найчастіше без відокремлення від загальних міграційних процесів. Лише протягом останнього десятиріччя почали з'являтися наукові дослідження, які присвячуються проблемам нелегальної міграції. Однак слід зазначити, що у галузі політичної науки їх, на наш погляд, ще недостатньо. Про актуальність проблеми свідчить також і те, що імміграція є одним із найважливіших пунктів політичної боротьби не лише в Україні, але також у країнах Західної Європи.

На сучасному етапі розвитку людства свобода пересування є важливим чинником забезпечення загальних прав людини і громадянина. Вона виступає як необхідна умова реалізації духовних, культурних, ділових та інших потенціалів особистості. Виходячи з цього, переміщення населення або міграція це позитивне явище, але за умови що вона не виходить за межі правового поля. Водночас, будучи природним процесом, що єднає соціальний простір і підтримує економіку держав, сучасна міграція зазвичай створює негативне навантаження на соціально-економічну, політичну та етнокультурну сфери більшості цивілізованих держав. Це наглядно показали події 2006 р. у Франції, що пов'язані з конфліктом між мігрантами та урядом країни. Тому увага суспільства до діяльності держави у цій сфері є надзвичайно актуальною, так як сучасні міграційні процеси торкаються як національних інтересів держави, так і свободи особистості.

Перехід сучасного світу до нового міжнародного устрою стимулював міграційні процеси як на регіональному, так і на всепланетарному рівнях. Наприкінці ХХ ст. у всьому світі різко зросла кількість мігрантів і спостерігається тенденція відкриття “еміграційних країн” і навпаки “замикання” держав, які традиційно притягують мігрантів. Але якщо порівнювати під цим кутом зору Схід і Захід Європи, то можна чітко спостерігати протилежну ситуацію: прозорі міждержавні кордони між країнами-членами ЄС, свобода переміщення громадян. Це є феноменом, що включає багато різних аспектів, починаючи від демографічного, через

економічний і соціальний, аж до ідеологічного й культурного, який потребує вивчення.

В цьому контексті доцільно звернути увагу на те, що посилення міжнародної, а також європейської міграції це є природний і об'єктивний процес, пов'язаний з сучасним етапом розвитку світу, і особливий вплив на нього має інтернаціоналізація суспільних відносин, економічного й політичного життя як у глобальному, так і регіональному масштабі. В Європі, як і в інших регіонах планети, міграційні проблеми набувають все більш складного характеру. Безперечно, іммігранти можуть частково компенсувати демографічні втрати, однак поряд з позитивним впливом, досить виражені негативні наслідки імміграційних потоків. Негативна сторона міграції визначається перш за все її нелегальною складовою. Поняття нелегальної імміграції визначено як на національному, так і на європейському та міжнародному рівні. Нелегальна міграція є однією з найбільш конфліктогенних проблем сучасної міжнародної міграції, а також однією з найсерйозніших загроз національній безпеці держави. Окрім того, зростання кількості біженців ще одне нове явище останніх років, яке також тісно переплітається з нелегальною міграцією. Регулярні локальні конфлікти, які виникають в різних точках планети і спричиняють масові потоки біженців стали однією з основних характеристик постбіполярного світу. Територіальні конфлікти, міжнаціональні локальні суперечки, гостра політична боротьба, а інколи й голод, породжують нову "хвилю" міграції населення з слаборозвинених країн у держави Заходу. Не останню роль зіграла відкритість розвинутих суспільств і лояльна імміграційна політика держав-центрів імміграції [3]. Це вплинуло на зростання кількості нелегальних мігрантів, що поза всяким сумнівом несе загрозу як міжнародній, так і національній безпеці держав.

Протягом тривалого періоду імміграція має суттєвий вплив на формування суспільств країн-членів ЄС. Спочатку європейська інтеграція мала чисто економічний характер і основна увага надавалась поглибленню економічної інтеграції. Тільки на початку 1990-х років, коли було підписано Договір про Європейський Союз у Маастрихті, розпочато конкретні кроки на шляху політичної інтеграції, а з цього випливає і прийняття спільної зовнішньої політики та політики безпеки (III опора ЄС), а також спільної політики щодо імміграційних процесів в країнах-членах ЄС.

Вирішення цієї проблематики в ЄС обумовлено декількома чинниками:

- 1) новий характер імміграції до Європейського Союзу;
- 2) чинники, що визначають статус мігрантів щодо країн еміграції, а також ті, які мають вплив на прийняття рішення щодо вибору країни імміграції;
- 3) надзвичайно важливий елемент, що визначає політику ЄС, це вплив (часто негативний) іммігрантів на суспільно-політичний клімат в країнах-членах ЄС [7, с. 38-39].

Наступний документ Амстердамський договір з 1997 р. був результатом компромісу і переносить проблеми, пов'язані з врегулюванням міграційних рухів з III до I опори, що дало можливість приймати рішення, зважаючи на складність і багатогранність цих процесів. Контроль імміграції став головним пріоритетом у діяльності ЄС. Таким чином, варто зазначити, що до запровадження свободи пересування осіб по території Євросоюзу проблема імміграції не розглядалась через призму ЄС. Зникнення контролю на кордонах, спочатку між країнами, що підписали Шенгенські угоди, а пізніше між майже всіма країнами-членами ЄС, дало можливість свободи пересування осіб. Одна з головних свобод стала, з одного боку, символом побудови “Європи без кордонів”, а з іншого – стимулювала до співпраці в зовсім нових сферах, в питаннях юстиції та внутрішніх справ. Європейська інтеграція отримала новий вимір – соціально-політичний. Послаблення або й відсутність контролю на внутрішніх кордонах дало можливість вільного переміщення всіх громадян Європейського Союзу.

Але доцільно зазначити про те, що ця необхідна основа побудови спільного внутрішнього ринку використовується також і різними злочинними, терористичними групами, а також нелегальними мігрантами. За останні роки проблема нелегальної міграції вийшла за межі окремих держав і перетворилася на всепланетарну: вона є реальною загрозою для громадської безпеки, сприяє зростанню злочинності, поширенню небезпечних захворювань, обумовлює підпільний ринок праці. Поза всяким сумнівом це несе загрози і національній безпеці держав. Зростання незаконних переміщень і контрабанда людей розглядається кримінальними синдикатами як новий перспективний злочинний ринок і веде до розширення міжнародної злочинності. Незаконна міграція тісно пов'язана з контрабандою наркотиків і зброї, організованою злочинністю і тероризмом, торгівлею людьми і проституцією. Водночас нелегальні мігранти в силу свого “юридичного безправ'я” самі нерідко стають жертвами злочинів. За оцінками Організації Об'єднаних Націй, від 1 до 4 млн. чоловік у світі щорічно стають жертвами торгівлі людьми. Поряд із контрабандою зброї, торгівля людьми є другим за прибутковістю злочином після торгівлі наркотиками.

Виклики безпеці пов'язані перш за все з послабленням регулятивних можливостей держав і міжнародних організацій, поглиблюються зростанням поляризації рівня розвитку й життя між багатими та бідними країнами, зростаючою на цій основі прірвою між ними і, відповідно, соціальною напругою. Відставання в розвитку, бідність, екологічні проблеми, епідемії, неконтрольовані міграції, етнічні проблеми впливають на стабільність міжнародних відносин і міжнародну безпеку [10]. Серед цих загроз як для європейської, міжнародної, так і для національної безпеки вагоме місце займають стихійні, слабо контрольовані переміщення

людей. Мова йде про те, аби “втиснути” міграційні процеси в певні межі, в такий інституційний режим, який регулював би, або мінімізував виникаючі в зв’язку з цими процесами загрози європейській безпеці в широкому розумінні.

Міжнародна імміграція відіграє в цьому контексті що найменше потрійну роль:

- як наслідок інших загроз безпеці (наприклад, внутрішньонаціональний конфлікт);
- як загроза сама в собі (тоді, коли міграція набуває масовий, неконтрольований характер);
- як причина, чинник, що лежить в основі інших загроз (наприклад, силові виступи проти іммігрантів на етнічному чи релігійному ґрунті) [6, с. 17].

На рубежі ХХ – ХХІ ст. загрози для країн-членів ЄС пов’язані з посиленням переміщень громадян на сучасному європейському просторі, що пов’язано з швидким зростанням кількості мігрантів з колишнього Радянського Союзу, України, а також мешканців інших посткомуністичних держав [6, с. 47]. Така інтенсивна мобільність часто носить стихійний, напівлегальний або нелегальний характер. Характерною особливістю є те, що частина мігрантів прибула на територію держав ЄС легально, але залишилася тут незважаючи на те, що закінчився термін дії візи, тобто потрапивши на територію тієї чи іншої держави легально через порушення візового законодавства такі мігранти стають “нелегалами”. Інші взагалі потрапили на терени ЄС нелегально, не маючи на це дозвільних документів. Значна частина нелегальних мігрантів потрапляє через Середземне море, використовуючи довгу берегову лінію Португалії, Іспанії, Італії та Греції, залишаючись на території цих держав і переміщуючись на територію інших європейських держав. Інша група це біженці, які не мають відповідного статусу, але вирішили залишитися на території держави перебування [7, с. 52].

Детермінація мігрантів показує, що в останній період вони дуже часто використовують провідників, які допомагають їм перетнути кордони. Протягом останніх років нелегальне імміграційне посередництво є однією з найбільших міжнародних проблем, що має як регіональний, так і глобальний вимір. Організація діяльності щодо сприяння нелегальній міграції є одним з найприбутковіших видів діяльності міжнародних злочинних груп. Сприяння нелегальному перетину кордону забезпечує цим групам високі прибутки. Нелегальна імміграція тісно переплітається з фальсифікацією документів. За даними різних служб, більшість мігрантів для перетину кордонів користуються допомогою саме таких злочинних груп. На сучасному етапі організована злочинність набуває все більшого розвитку. Характерним є й те, що серед нелегальних мігрантів переважають азіати. Серед затриманих домінують афганці, в’єтнамці, іракці та інші.

Координатор проектів Міжнародної організації з міграції з протидії торгівлі людьми в Україні, Молдові та Білорусі Фред Ларсон повідомив, що 40% випадків торгівлі людьми стосуються сексуальної експлуатації українців, в інших йдеться про трудову експлуатацію [5]. За даними Міжнародної організації з міграції чисельність нелегально переправлених мігрантів може складати 30 млн. чоловік, а за різними оцінками щорічно предметом торгівлі людьми стає від 1 до 3 млн. чоловік. Вище наведені дані свідчать як про масштаби цього явища, так і про те, що в даний час багато держав стоять перед необхідністю вирішення спільними зусиллями важливих міграційних проблем, особливо тих, що стосуються нелегальної міграції.

Нелегальна міграція сформувалась як виклик міжнародній та національній безпеці окремо взятих країн. Тому жити в сучасному світі потрібно, керуючись новими підходами в політиці, економіці, соціальній сфері, що засновані перш за все на ціннісних і етнічних, а не силових категоріях. Для оптимізації міграційної політики сьогодні необхідний системний підхід, який передбачав би вплив на міграційні потоки (як легальні, так і нелегальні) на національному, регіональному й міжнародному рівні.

Україна знаходиться на перехресті шляхів “між Сходом і Заходом”. Таке геополітичне положення значною мірою визначало протягом багатьох століть історичні, культурні, духовні й політичні особливості розвитку України. Останніми десятиліттями географічне та геополітичне положення України почали активно використовувати з метою нелегальної міграції, транспортування мігрантів і торгівлі людьми. За даними МВС України, основними країнами, куди продають людей з України, є Туреччина, Польща, Росія, Ізраїль, Німеччина, Болгарія, Чехія та Італія. У 2005 р. розкрито групи, які продавали людей також до Великобританії та Сирії. В Україні у 2005 р. зареєстровано 415 злочинів, пов’язаних із торгівлею людьми, що на 54,3% більше, ніж у 2004 р. Про це повідомив на прес-конференції начальник міліцейського Департаменту по боротьбі зі злочинами, пов’язаними з торгівлею людьми, Данило Ключников. Він зазначив, що збільшення виявлених злочинів пов’язане, швидше, не зі зростанням злочинності в цьому напрямі, а з активнішою діяльністю міліції у протидії торгівлі людьми. За його словами, у 2005 р. міліція припинила діяльність 37 організованих злочинних угруповань, які займалися торгівлею людьми. У 2005 р. було повернуто на батьківщину 446 постраждалих (на 74,9 % більше, ніж 2004 р.), з них 39 осіб – неповнолітні [5].

Водночас Україна відіграє важливу роль у стримуванні потоків нелегальної міграції зі Сходу до країн-членів Європейського Союзу. З 1 травня 2004 р. (Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина, Словенія, Литва, Латвія, Естонія, Кіпр, Мальта) та з 1 січня 2007 р. (Болгарія, Румунія)

відбулися два розширення ЄС на Схід. Україна опинилася поза межами Європейського Союзу. Це сталося з багатьох причин: геополітичних, економічних, історичних, соціальних тощо. Після розширення Європейського Союзу на Схід наша держава має спільні з ЄС кордони. З одного боку, це має позитивні наслідки, а з іншого – виникли додаткові візові обмеження, зникла “зона вільного пересування”, яка фактично існувала в центрі Європи протягом майже десяти років. Зважаючи на це, потреба у співробітництві між Україною та європейськими країнами у галузі міграційної політики набула ще більш вагомого практичного значення. Ситуація, що склалася, створює водночас і нові можливості, і нові проблеми.

За офіційними даними на сьогодні за кордоном працевлаштовані за допомогою офіційних посередників близько 100 тис. українців, щодо так званих “нелегалів” статистика “коливається” в межах 5 – 7 млн. українських громадян. Скільки їх є насправді сьогодні ніхто не може відповісти: політики називають цифру 7 млн., економісти – 5 млн., а дипломати – 2 млн. Але дана проблема існує – потрібно шукати шляхи її вирішення. Одним із таких шляхів запобігання тіньовій трудовій міграції є вдосконалення законодавства, яке б регулювало відносини легального посередництва з працевлаштування за кордоном. Саме ці питання розглядалися учасниками практичного семінару “Роль і місце України в міжнародних міграційних процесах”, який проводила Українська Асоціація міжнародних кадрових агенцій “Партнерство” 25 – 27 березня 2006 р. за підтримки Міністерства праці і соціальної політики України.

Окрім того, регулярним став діалог щодо питань працевлаштування та намагання у відповідності до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС, Плану дій Україна – ЄС, забезпечити недискримінаційне ставлення до працівників-мігрантів залежно від громадянства. В контексті процесу розширення ЄС та Європейської політики сусідства через конструктивний діалог зі спрощення візового режиму між Україною та ЄС укладено угоду з цього питання. При цьому взято до уваги необхідність прогресу у переговорах щодо Угоди про реадмісію між Україною та ЄС. Власне в контексті реадмісії Україна повинна докласти максимум зусиль, аби не перетворитися на “державу-накопичувача” нелегальних мігрантів. Переговори між Україною та Європейським Союзом щодо узгодження цих важливих питань проводяться і нині.

Ситуація в глобалізованому світі висуває нові труднощі в сфері міграції й диктує нові вимоги до політики протидії нелегальній міграції. Не випадково на початку XXI ст. нелегальна міграція стала одним з найважливіших питань порядку денного зовнішньої та внутрішньої політики, особливо у розвинутих державах – країнах імміграції. Серед багатьох інших нагальних завдань, що стоять перед міжнародною спільнотою, помітну роль відіграє потреба у координації зусиль щодо

вироблення таких міжнародно-правових норм, які б дозволили надійно запобігти нелегальній міграції шляхом узгодження підходів усіх держав до модернізації та оптимізації засобів подолання цього загрозливого явища [8]. Зважаючи на вищесказане, нелегальна імміграція часто є предметом політичної дискусії. Про цю важливу проблему нерідко йде мова на самітах Ради Європи та ЄС.

Цілком ймовірно, що єдиний спосіб зняти суперечність між правами мігрантів і безпекою суспільств в'їзду полягає в тому, щоб зробити міграційний потік у них по можливості помірним і рівномірним, забезпечити розсіяне розселення мігрантів і як найшвидше засвоєння ними основних цінностей суспільства в'їзду. Такі заходи, звичайно, ведуть до нівелювання культурної ідентичності іммігрантів, але водночас зменшують можливість формування сепаратистських рухів іммігрантів (прикладом чого можуть бути недавні події в Косові), а також виникнення ситуацій, подібних до тієї, що склалася у країнах Західної Європи, про що мова йшла вище, тобто національної нетерпимості стосовно іммігрантів, расизму та посилення позицій крайніх націоналістичних партій у країнах імміграції.

Підсумовуючи зазначимо, що проблема нелегальної міграції привертає до себе увагу світової та європейської спільноти. Нелегальна імміграція це гуманітарна, економічна проблема, а також проблема транснаціональної злочинності. Врегулювання та контроль за нелегальною міграцією в сучасних умовах неможливі без ефективного співробітництва всіх держав світу. Об'єднання зусиль в цій галузі є важливою складовою успіху в боротьбі з транснаціональною злочинністю, ефективним засобом і умовою протистояння подальшому розвитку криміналітету. Успішне регулювання в цій сфері потребує “широкої багатосторонньої співпраці між країнами походження, транзиту та призначення мігрантів”.

Щодо Європейського Союзу, то міграційна політика є досить неоднозначною. З одного боку, країни-члени ЄС декларують бажання до співпраці в цій галузі, а з іншого – кожна держава запроваджує індивідуальні заходи, що супроводжуються все більш жорсткими обмеженнями щодо іммігрантів. Гарантуючи безпеку своїх громадян, пропонуючи розв'язання проблем, що стосуються імміграції загалом та нелегальної зокрема, Європейський Союз в рамках міграційної політики розв'язує широке коло питань, починаючи від встановлення правил візового режиму, політики біженців та імміграційної політики аж до гуманітарних дій, співпраці з країнами походження іммігрантів і допомоги у вирішенні проблем, що постають з внутрішніх кризових ситуацій.

ЄС ставить перед собою мету подальшого розвитку своєї території, як простору свободи, безпеки та справедливості, де свобода переміщення осіб залишається гарантією у поєднанні з відповідними центрами в сфері контролю зовнішніх кордонів, проблем біженців і міграції. Це досить важливо, оскільки країни ЄС протягом багатьох років залишаються метою

багатьох мігрантів не тільки з інших європейських держав, але й з інших континентів. Лише спільна міграційна політика дає можливості досягнути цієї мети. Якщо об'єднана Європа прагне уникнути проблеми нелегальних мігрантів, вона повинна проводити активну політику сусідства, яка могла б впливати на зменшення соціальної напруги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Малиновська О. А. Мігранти, міграція та українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями: Монографія. – К.: Вид-во НАДУ, 2004. – 236 с.
2. Победа Н. Міграція і пошуки нових взаємодій // Проблеми міграції. – 1999. – №1. – С. 14 – 18.
3. Ровенчак О. Інтенсифікація міграційних процесів як чинник безпеки розвинутих держав // Дзеркало тижня. – 2003. – № 6 (585).
4. Украина и Еврокомиссия высказываются за более тесное взаимодействие в сфере борьбы с нелегальной миграцией. – 2004, 9 березня. – <http://www.podrobnosci.com.ua>
5. Дзеркало тижня. – 2006. – № 6. – <http://www.zn.kiev.ua>
6. Anioł W. Migracje międzynarodowe a bezpieczeństwo europejskie. – Warszawa: Instytut studiów politycznych PAN, 1992. – 62 s.
7. Nowaczek K. Polityka Unii Europejskiej wobec procesów imigracyjnych. – Toruń: Wydawnictwo A.Marszałeka, 2004. – 197 s.
8. Nieformalny szczyt Unii Europejskiej w Londynie. 27.10.2005. – Warszawa, 2005. – http://www.kprm.gov.pl/402_14726.htm
9. Narodowa strategia integracji. 28.01.1997 r. – 56 s. – <http://www.msz.gov.pl/start.php.html>
10. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. – <http://www.msz.gov.pl/index.php>
11. Security of the Union: The Intergovernmental Conference of the European Union 1996 / Federal Trust. – L.: Federal Trust, 1995, October. – 39 p.
12. Migration Policies and EU Enlargement. – The Case of Central and Eastern Europe. – OECD, Paris 2001.– 192 p.

УДК 327.7

Алієв М.М.

ТРАНСПОРТНА ПОЛІТИКА ЄС І МІСЦЕ В НІЙ ТРАНСПОРТНИХ КОРИДОРІВ І ПРОЄКТІВ

Транспортна політика Європейського Союзу є важливою передумовою інтеграційних процесів даного політичного утворення. Серед пріоритетів розвитку вона стоїть на другому місці після енергетичної програми. Особлива вага цього напрямку полягає в тому, що він об'єднує країни

Наукове видання

ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ

Випуск 1

Відповідальний редактор – *Черній А.Л.*
Комп'ютерна верстка – Третяк О.Ю.

УДК 32
ББК 66.0
П 16

Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 1. – Рівне: РДГУ, 2008. – 217 с.

Підписано до друку 28.12.2007 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк різнографічний. Умовн. друк. арк. 13,9.
Наклад 100 прим.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету